

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Навчально-науковий інститут історії та філософії
Кафедра права та методики викладання правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
інституту історії та філософії
_____ Ю.В. Подрез

01 жовтня 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЮРИДИЧНИЙ ПРАКТИКУМ

Перший (бакалаврський) рівень

галузь знань: 08 Право
спеціальність: 081 Право
освітньо-професійна програма: Право
Мова навчання: українська

Погоджено
науково-методичною комісією
Навчально-наукового
інституту історії та філософії
28 вересня 2018 р.
Голова: _____ Подрез Ю.В.
к. істор. н. доцент

Суми - 2018

Розробник:

Кучук Андрій Миколайович – доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри права та методики викладання правознавства

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри права та методики викладання правознавства

Протокол № 2 від 28 вересня 2018 р.

В.о. завідувача кафедри
кандидат педагогічних наук, доцент

О.М. Іваній

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Бакалавр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
3-й		3-й	
Семестр			
6-й		6-й	
Лекції			
26 год.		6 год.	
Практичні, семінарські			
26 год.		6 год.	
Лабораторні			
Самостійна робота			
64 год.		106 год.	
Консультації:			
4 год.		2 год.	
Загальна кількість годин - 120	Вид контролю: залік		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Юридичний практикум» є міжгалузєвою правничою дисципліною. Предметом вивчення навчальної дисципліни є норми права, що визначають вимоги до форми і змісту документів, які готуються правником у процесі професійної діяльності.

Навчальна дисципліна «Юридичний практикум» входить до переліку вибіркових компонентів освітньо-професійної програми.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **загальних компетентностей**:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **фахових компетентностей**:

ФК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

ФК8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

ФК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

ФК15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

ФК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначеної освітньо-професійною програмою **інтегральної компетентності, а саме:** здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Навчання спрямоване на комплексну реалізацію практичної, когнітивно-освітньої, професійної та виховної мети, а саме:

- *практична мета:* набуття навичок підготовки юридичних документів, що складаються правником у процесі практичної діяльності;

- *когнітивно-освітня мета:* набуття та поглиблення знань про вимоги до форми і змісту основних документів, що складаються правником при розв'язанні юридичних конфліктів засобами господарського, кримінального, цивільного і адміністративного процесів; вимоги до форми і змісту

конституційної скарги; вимоги до форми і змісту заяви до Європейського суду з прав людини;

- *професійна мета*: підготовка правника, здатного складати юридичні документи у процесі практичної діяльності та вироблення умінь застосування основ ораторського мистецтва;

- *виховна мета*: формування гуманістичного, демократичного та загальнокультурного світогляду, патріотичної свідомості громадянина України, виховання поваги до загальнолюдських цінностей.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення «Юридичного практикуму» доцільно здійснювати після або одночасно з вивченням галузевих навчальних дисциплін «Кримінальне право», «Кримінальний процес», «Цивільне право», «Цивільний процес», «Адміністративне право».

3. Результати навчання за дисципліною

Знання	ПРЗ 1. Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності	Студент повинен знати на достатньому рівні: <ul style="list-style-type: none">- вимоги до форми і змісту основних документів, що складаються правником при розв’язанні юридичних конфліктів засобами господарського, кримінального, цивільного і адміністративного процесів;- вимоги до форми і змісту конституційної скарги;- вимоги до форми і змісту заяви до Європейського суду з прав людини
Уміння	ПРУ 1. Визначати вагомість та переконливість аргументів в оцінці заздалегідь невідомих умов та обставин ПРУ 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв’язання ПРУ 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел	Студент повинен уміти на достатньому рівні: <ul style="list-style-type: none">- складати юридичні документи, що використовуються правником у процесі практичної діяльності;- застосовувати засоби ораторського мистецтва для розв’язання окремих завдань юридичної практики.

	<p>ПРУ 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми</p> <p>ПРУ 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю</p> <p>ПРУ 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему</p> <p>ПРУ 11. Користуватися комп'ютерними програмами у межах стандартного програмного забезпечення з використанням електронних таблиць, графіків та інших можливостей</p> <p>ПРУ 13. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних</p> <p>ПРУ 16. Самостійно підготувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку, зробленого у різних правових ситуаціях</p>	
<p>Комунікація</p>	<p>ПРК 1. Вільно володіти письмовою та усною державною мовою, правильно вживаючи правничу термінологію</p> <p>ПРК 2. Викладати матеріал з певної проблематики таким чином, щоб розкрити зміст основних питань</p>	<p>Студент повинен володіти на достатньому рівні:</p> <ul style="list-style-type: none"> - здатністю аналізувати правову ситуацію та складати відповідний документ, аргументуючи прийняте рішення

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Тестові завдання з вибілковими відповідями	Тестові завдання з конструйованими відповідями	Тестові завдання з відповідями змішаного характеру
А	Обрано 100% правильних відповідей	Студент повністю розуміє зміст поставленого питання, оцінює поставлену проблему правильно й повно відповідає на запитання.	10% неповних відповідей.
В	Обрано до 10% неправильних відповідей, решта відповідей правильні	Студент загалом правильно оцінює поставлену проблему, здебільшого правильно й повно відповідає на запитання, допускає поодинокі огріхи, до 10% неправильних відповідей.	Обрано 20% неправильних відповідей і 10% неповних відповідей (20%/10%).
С	Обрано до 20% неправильних відповідей, решта відповідей правильні	Студент загалом правильно оцінює поставлену проблему, здебільшого правильно відповідає на запитання, допускає поодинокі огріхи, до 20% неправильних відповідей або 10% неправильних і 20% неповних.	Обрано 30% неправильних відповідей і 20% неповних відповідей (30%/20%).
Д	Обрано 30% – 40% неправильних відповідей, решта відповідей правильна.	Студент загалом правильно розуміє проблему, розуміє тему, непоодинокі неправильні відповіді або ж значна кількість неповних відповідей (40%/0, 30%/10%, 20%/30%).	Обрано до 40% неправильних відповідей або 30% неправильних і 30% неточних відповідей (40%/0, 30%/30%).

E	Обрано 30% – 50% неправильних відповідей, решта відповідей правильна.	Студент загалом правильно розуміє проблему, непоодинокі неправильні відповіді або ж значна кількість неповних відповідей (50%/0, 40%/20%, 30%/40%).	Обрано до 60% неправильних відповідей або 50% неправильних і 30% неточних відповідей (60%/0, 50%/30%).
F	Обрано 60% неправильних відповідей.	Відповіді студента свідчать, що більша частина матеріалу ним не засвоєна (60% неправильних відповідей)	Обрано 70% неправильних відповідей або 60% неправильних і 50% неточних відповідей (70%/0, 60%/50%).
FX	Обрано 70% і більше неправильних відповідей	Студент здатний правильно відповісти лише на деякі із запропонованих запитань – 70% і більше неправильних відповідей	Обрано 80% неправильних відповідей або 70% неправильних і 50% неточних відповідей (80%/0, 70%/50%).

Розподіл балів
Денна форма навчання

Поточний контроль							Разом	Сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7		
Поточний контроль							65	100
5	10	10	10	10	10	10		
Контроль самостійної роботи							35	
5	5	5	5	5	5	5		

Заочна форма навчання

Поточний контроль							Разом	Сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7		
Поточний контроль							30	100
		10		10	10			
Контроль самостійної роботи							70	
10	10	10	10	10	10	10		

4.1. Критерії оцінювання видів роботи для поточного контролю

Під час оцінювання результатів навчання застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання студентами всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності. Система оцінювання курсу реалізується згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів під час відвідування лекцій, участі у семінарах, виконання тестових завдань та виконання інших видів самостійної роботи. Поточний контроль складається з таких компонентів:

- **65 балів (30 балів - для студентів заочної форми навчання):** участь у **семінарах** – підготовка аналітичних звітів та доповідей і пред'явлення результатів в аудиторії у вигляді усних відповідей, участь в обговоренні семінарських питань / дискусіях, виконання практичних завдань, виконання завдань тестового контролю.

- **35 балів (70 балів - для студентів заочної форми навчання):** опрацювання теоретичного матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготування рефератів, есе тощо).

Разом - **100 балів.**

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання дисципліни є:

- усний контроль. Усний контроль здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування. При індивідуальному опитуванні викладач ставить перед здобувачем вищої освіти декілька запитань, при фронтальному – серію логічно пов'язаних між собою питань перед усією аудиторією;

- письмовий контроль. Здійснюється за допомогою письмових робіт, які можуть бути короткочасними (15-20 хв.) і протягом усього заняття. Письмовий контроль відрізняється також глибиною діагностики (поверховий зріз чи ґрунтовний аналіз);

- тестовий контроль. Тести – спеціальні завдання, виконання (чи невиконання) яких вказує на наявність (або відсутність) у здобувача вищої освіти певних знань, умінь.

- підготовка доповідей, есе, презентацій. Передбачає виконання здобувачами вищої освіти різних форм завдань.

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Юридичний практикум» складається з одного модуля, який в цілому висвітлює норми права, що визначають вимоги до форми і змісту документів, які готуються правником у процесі професійної діяльності.

7. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

7.1. Тематичні розділи

Тема 1. Ораторське мистецтво як чинник ефективності практичної правничої діяльності.

Ораторське мистецтво: етапи розвитку і сучасний стан. Ораторське мистецтво в діяльності адвоката: загальна характеристика.

Культура промови як елемент правничої деонтології. Основи ведення дебатів.

Тема 2. Юридичний практикум: кримінально-процесуальна галузь.

Нормативне регулювання кримінальних і кримінально-процесуальних відносин. Основні види документів, що складаються в кримінальному процесі. Їх поняття та загальна характеристика. Вимоги до оформлення і змісту основних видів документів, що складаються в кримінальному процесі.

Тема 3. Юридичний практикум: цивільно-процесуальна галузь.

Нормативне регулювання цивільних і цивільно-процесуальних відносин. Основні види документів, що складаються в цивільному процесі. Їх поняття та загальна характеристика. Вимоги до оформлення і змісту основних видів документів, що складаються в цивільному процесі.

Тема 4. Юридичний практикум: господарсько-правова галузь.

Нормативне регулювання господарських відносин. Основні види документів, що складаються в господарсько-правовій практиці. Їх поняття та загальна характеристика. Вимоги до оформлення і змісту основних видів документів, що складаються в господарсько-правовій практиці.

Тема 5. Юридичний практикум: адміністративно-правова галузь.

Нормативне регулювання адміністративних відносин. Основні види документів, що складаються в адміністративно-правовій практиці. Їх поняття та загальна характеристика. Вимоги до оформлення і змісту основних видів документів, що складаються в адміністративно-правовій практиці.

Тема 6. Юридичний практикум: організаційно-правова діяльність адвоката.

Нормативне регулювання адвокатської діяльності. Основні види документів, що складаються у процесі діяльності адвоката. Їх поняття та загальна характеристика. Вимоги до оформлення і змісту основних видів документів, що складаються в процесі діяльності адвоката.

Тема 7. Звернення до Європейського суду з прав людини. Конституційна скарга.

Нормативне основа звернення до Європейського суду з прав людини. Вимоги до звернення до Європейського суду з прав людини. Предмет заяви до Європейського суду з прав людини. Процедура розгляду заяви.

Конституційна скарга як засіб захисту людських прав. Сутність і зміст конституційної скарги. Підстави подання конституційної скарги. Вимоги до конституційної скарги. Загальні недоліки підготовки конституційної скарги.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота	
Тема 1. Ораторське мистецтво як чинник ефективності практичної правничої діяльності	14	2	2			10	17	2					15
Тема 2. Юридичний практикум: кримінально-процесуальна галузь	17	4	4			9	17	2					15

Тема 3. Юридичний практикум: цивільно- процесуальна галузь	17	4	4			9	17		2			15
Тема 4. Юридичний практикум: господарсько- правова галузь	17	4	4			9	16					16
Тема 5. Юридичний практикум: адміністративно- правова галузь	17	4	4			9	17		2			15
Тема 6. Юридичний практикум: організаційно- правова діяльність адвоката	17	4	4			9	17		2			15
Тема 7. Звернення до Європейського суду з прав людини. Конституційна скарга	17	4	4			9	17	2				15
	4				4		2				2	
Усього годин	120	26	26		4	64	120	6	6		2	106

7.3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Ораторське мистецтво як чинник ефективності практичної правничої діяльності	2	
2	Юридичний практикум: кримінально-процесуальна галузь	4	
3	Юридичний практикум: цивільно-процесуальна галузь	4	2
4	Юридичний практикум: господарсько-правова галузь	4	
5	Юридичний практикум: адміністративно-правова галузь	4	2

6	Юридичний практикум: організаційно-правова діяльність адвоката	4	2
7	Звернення до Європейського суду з прав людини. Конституційна скарга	4	
Разом		26	6

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Конституція (Основний Закон) України. – К., 1996. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/995_004.
4. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10, 11-12, 13. – Ст. 88.
6. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35-36, 37. – Ст. 446.
7. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40-44. – Ст. 356.
8. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492.
9. Практикум зі складання процесуальних документів: навч. посібник / Кол. авт. – 2-е вид., перероб. і доп. – Дніпро : Ліра ЛТД, 2017. – 308 с.
10. Шевчук С. В., Кабиш О. О. Практикум з українського ділового мовлення: навч. посібник / С. В. Шевчук, О. О. Кабиш. – К.: Атіка, 2007.
11. Процесуальні документи у цивільних справах (теорія, методика, практика) : науково-практичний посібник / за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. С. Я. Фурси. – К. : Видавець Фурса С. Я. : КНТ, 2007. – 1088 с.

Додаткові:

1. Комісаров О. Г. Основи діловодства: документування та документообіг : навч. посібник / О. Г. Комісаров, А. П., Купін А. С. Савельєв. – Запоріжжя, 2005.
2. Павлик П. М. Процесуальна документація: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]/П. М. Павлик, Ж. В. Удовенко, Т. М. Кілічава — К.: Центр учбової літератури, 2009 — 464 с.
3. Практикум з цивільного процесуального права України : Навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / За заг. ред. І.С. Ярошенко. -К. : ВД Дакор, 2016. - 348 с.

4. Перунова О. М. Деякі аспекти документування у процесуальній формі цивільного судочинства / О. М. Перунова // Форум права. – 2015. – № 1. – С. 245–249.

Інформаційні ресурси:

1. Lex: правовий портал: http://ukr-pravo.at.ua/index/porivnjalne_pravoznavstvo_novij_pidruchnik_z_porivnjalnogo_pravoznavstva/0-4320
2. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій: <http://ials.sas.ac.uk/library/library.asp>
3. Підручники онлайн: <http://textbooks.net.ua/content/section/29/35/>
4. Портал «Право України»: <http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/biblioteka/sravnitelnoe-pravovedenie/6869-porivnyalne-pravoznavstvo-pidruchnik-sajidov-a-x>
5. Юридичний портал: навчальна і довідкова література: <http://yport.inf.ua/sravnitelnoe-pravovedenie-osnovnyie-pravovyie.html>.
6. Зразки процесуальних документів // [HTTP://UNBA.ORG.UA/ZRAZKY-PROCESUALNYH-DOKUMENTIV](http://UNBA.ORG.UA/ZRAZKY-PROCESUALNYH-DOKUMENTIV)
7. Процесуальні документи. Зразки процесуальних документів // <http://www.zonazakona.com.ua/zrazki-procesualnih-dokumentiv.html>
8. Зразки процесуальних документів // <http://moe-pravo.com.ua/zrazki-ta-shablони-dokumentiv/>